

Avsändarens tjänsteställe/handläggare

HR
Annika Lindblom

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
karin.m.gustavsson@regeringskansliet.se

Handläggare/er beteckning
S2020/04508/SF

Datum
2020-08-27

Dnr
20RS5328

Sida
1(3)

Yttrande över remiss, En sjukförsäkring anpassad efter individen (SOU 2020:26)

Sammanfattning

Region Västernorrland ställer sig positiv till betänkandets innehåll. De identifierade problemställningar kring timanställningar som bakgrunden till betänkandet tar upp bör justeras, då de leder till ojämlika förutsättningar till sjukförsäkring för individer utifrån vilka anställningsvillkor de har. Likaså behöver rehabiliteringsmöjligheterna förbättras och arbetsförmågan hos denna grupp av arbetstagare tas tillvara i större utsträckning.

Betänkandet belyser också att dagens system utifrån ett jämställdhetsperspektiv missgynnar kvinnor eftersom de i högre grad omfattas av denna typ av anställningar samt överlag är mer sjukskrivna. Utifrån en strävan att uppnå jämställdhet upplevs de föreslagna förändringarna ett steg åt rätt håll.

Utifrån de två förslag som presenteras i betänkandet vill vi dock lämna några kommentarer.

Förslag 1. En försäkrad som är behovsanställd ska få sin arbetsförmåga bedömd mot behovsanställningen om det kan antas att hen skulle ha arbetat om hen inte hade varit sjuk. Bedömningen av arbetsförmågan mot behovsanställningen ska göras till den dag då den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga i 90 dagar. Sjukpenning lämnas utan hänsyn till den begränsning av beloppet som gäller för arbetslös.

Kommentar:

En övervägande majoritet av de (behovsanställda) timanställda är kvinnor. Vid sjukdom räknas idag en timanställd som arbetslös och har därmed inte rätt till mer än 543 kr/dag i ersättning. Dessutom är det många som blir nekad sjukpenning då den som är timanställda inte får sin arbetsförmåga bedömd mot det arbete arbetstagaren huvudsakligen arbetar med, utan mot *ett vanligt förekommande arbete på arbetsmarknaden*. Förslaget med att ändra detta blir därmed extra viktigt ur dels ett jämställdhetsperspektiv, dels ur ett försörjningsperspektiv. Det skulle dock behövas

tydlighet i hur bedömning av vilken behovsanställning som ska vara utgångspunkt sker i de fall då det finns flera anställningar.

Förslag 2. Försäkringskassan ska kunna bevilja partiell sjukpenning utifrån en annan förläggning av arbetstiden än att denna minskas i samma omfattning varje dag om förläggningen inte försämrar möjligheterna till återgång i arbete. Försäkringskassan bör samverka om arbetstidens förläggning med den försäkrade, sjukskrivande läkare och den försäkrades arbetsgivare. Om den försäkrade vill pröva att arbeta i begränsad utsträckning trots hel sjukskrivning bör Försäkringskassan samverka med arbetsgivaren och sjukskrivande läkare i syfte att ta tillvara den försäkrades arbetsförmåga och på sikt underlätta dennes återgång i arbete. Försäkringskassan bör utifrån denna samverkan utreda möjligheten till partiell sjukpenning med en annan arbetstidsförläggning än att arbetstiden minskas varje dag.

Kommentar:

Bakgrunden till förslaget är beaktansvärt men kräver ett utökat eller tydligare uppdrag för till exempel Försäkringskassan, då förslaget innebär fler möten och samordning mellan olika aktörer. I betänkandet konstateras att ingen lagändring behöver göras då; *"Förslaget om förbättrad samverkan kan genomföras inom ramen för Försäkringskassans samordningsuppdrag och innebär således ingen förändring i deras uppdrag"*(s 148 punkt 13.3). Region Västernorrlands upplevelse idag är att Försäkringskassan trots sitt samordningsansvar är mycket sparsamma med att ha möten med arbetsgivare och att det dessutom finns stora skillnader mellan olika kontor inom Försäkringskassans organisation. Därför bör en tydligare rollfördelning, processer och rutiner för detta skapas för att säkra likvärdighet.

Utifrån regionens grunduppdrag som vårdgivare skulle förslaget innebära fler möten där vården ska representeras av bland annat rehabiliteringskoordinatorer (betänkandet punkt 13.7). Rehabiliteringskoordinatorer ska idag finnas inom både primärvården och den specialiserade vården. I vilken omfattning är det dock upp till varje vårdgivande enhet att själva avgöra, vilket i praktiken innebär att det inte finns reglerat hur till exempel antalet listade patienter på en hälsocentral bör påverka rehabiliteringskoodinators-tjänstens omfattning. I realiteten innebär det att skillnaderna är stora mellan olika vårdverksamheters möjligheter att engagera sig samt delta vid rehabiliteringsmöten. Om förslaget går igenom bör detta ses över och rekommendationer för dessa tjänsters omfattning formas i högre grad.

En ökad flexibilitet i arbetstidens förläggning och dagliga omfattning över perioder, i de fall sjukdom och diagnos så tillåter, är positivt, både för arbetstagare och arbetsgivare. Det skulle kunna innebära mer skraddarsydda arbetscheman i större utsträckning. För

vissa arbetsgivare kan det till och med vara en förutsättning för att en fortsatt anställning ska fungera (i likhet med det betänkandet punkt 12.1.5 beskriver).

I betänkandet punkt 12.2 beskrivs hur en ökad samverkan mellan Försäkringskassan, arbetsgivare, hälso- och sjukvården kan öka möjligheten till partiell sjukpenning. Partiell arbetsprövning eller arbetsträning bekostat av sjukförsäkringen skulle under en initial period dessutom kunna vara attraktivt och underlätta för arbetsgivare utifrån komplexiteten med timanställningar och därmed gynna arbetet med att korta ned både sjukskrivningsperioderna och omfattningsnivåerna. Detta då timanställningar från arbetsgivarperspektiv oftast innebär en lösning på en tillfällig ökning av arbetsuppgifter eller att arbetsuppgifters omfattning varierar i perioder. När det gäller timanställningar har arbetsgivaren mer möjligheter att välja vem de tillfälligt anställer och anställningsformen innebär en förenkling för arbetsgivare då det gäller att snabbt få arbetstagare på plats. Att anställa en timvikarie som är partiellt sjukskriven kan ses riskfyllt av arbetsgivare i detta avseende och lönelättnader skulle kunna vara en möjlig lösning. Det är av vikt att även arbetstagare med timanställningar får möjlighet att i än större grad att pröva sin arbetsförmåga efter sjukdom och att denna tas tillvara på ett bra och tryggt sätt. Detta gäller inte minst (som betänkandet tar upp under punkt 12.1.4), vid psykiatriska diagnoser, så som utmattning då olika behov av återhämtning anpassat efter individen kan vara nödvändigt. Att arbetstagare med utmattningsproblem får lika bra förutsättningar att återgå i arbete är även en jämställdhetsfråga, då en majoritet av de diagnostiserade är kvinnor. Många av dessa kvinnor arbetar med vård och omsorg inom offentlig sektor.

REGION VÄSTERNORRLAND

Glenn Nordlund
Regionstyrelsens ordförande

Anders Sylan
T.f. Regiondirektör